EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 14.12.2017
COM(2017) 775 final

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 70/2012 ze dne 18. ledna 2012 o statistickém vykazování silniční přepravy zboží

OBSAH

1. ÚVOD 2
1.1. Cíl zprávy 2
1.2. Souvislosti právního rámce 2
1.3. Politický kontext 3
1.4. Pokrytí členských států a ostatních zemí 3
2. SLEDOVÁNÍ PROVÁDĚNÍ NAŘÍZENÍ 4
2.1. Dodržování právních povinností 4
2.2. Metody shromažďování údajů používané v členských státech 4
2.3. Administrativní zátěž pro členské státy 4
2.4. Snížení a zjednodušení administrativní zátěže 5
2.5. Validace údajů a kvalita obdržených statistických údajů 5
2.6. Metodická podpora členským státům 6
3. STATISTICKÉ VÝSLEDKY 7
3.1. Trendy v silniční nákladní dopravě v EU 7
3.2. Šíření údajů 7
3.2.1. Tabulky Eurobase k šíření údajů 7
3.2.2. Publikace 7
4. Další rozvoj statistiky silniční nákladní dopravy 8
5. ZÁVĚRY 8

1. ÚVOD

1.1. CÍL ZPRÁVY

Podle článku 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 70/2012 ze dne 18. ledna 2012 o statistickém vykazování silniční přepravy zboží[1] musí Komise Evropskému parlamentu a Radě do 31. prosince 2014, a poté každé tři roky, předložit zprávu o uplatňování tohoto nařízení. Toto je druhá zpráva, kterou se uvedený požadavek splňuje.

Tato zpráva popisuje souvislosti, politický kontext a oblast působnosti uvedeného právního předpisu. Dále pojednává o otázkách spojených s jeho prováděním a předkládá dosažené statistické výsledky. Poslední oddíly pojednávají o činnostech navazujících na návrhy pro dalšího rozvoj statistiky silniční nákladní dopravy obsažené v první zprávě.

1.2. SOUVISLOSTI PRÁVNÍHO RÁMCE

Nařízení (EU) č. 70/2012 je přepracovaným zněním nařízení Rady (ES) č. 1172/98 ze dne 25. května 1998 ve znění pozdějších předpisů, jehož cílem je sladit právní základ pro shromažďování údajů o silniční dopravě s ustanoveními Lisabonské smlouvy. Nařízení jako takové znamená pokrok ve vývoji dopravních statistik v EU. Nařízení poskytuje právní základ pro shromažďování široké škály údajů v oblasti silniční nákladní dopravy. Požadavkem, aby mikrodata ze zjišťování o silniční nákladní dopravě byla zasílána Komisi, také klade důraz na kvalitu a srovnatelnost statistických informací.

Nařízení (EU) č. 70/2012 byl vytvořeno k zajištění toho, aby Komisi, ostatním orgánům EU a vládám jednotlivých zemí byly poskytovány srovnatelné, spolehlivé, harmonizované, pravidelné a úplné statistické údaje o rozsahu a vývoji silniční přepravy zboží. Tyto údaje jsou potřebné pro přípravu, sledování a hodnocení politiky EU.

Členské státy zasílají tyto informace Komisi ve formě mikrodat: to umožňuje, aby s ohledem na ochranná opatření týkající se důvěrnosti byly uživatelům poskytovány statistické tabulky obsahující různé kombinace proměnných.

Nařízení (EU) č. 70/2012 bylo koncipováno tak, aby co nejvíce omezovalo zátěž pro dopravní společnosti. Shromažďování údajů je založeno na výběrovém šetření. Informace jsou tedy vyžadovány pouze za výběrový soubor motorových vozidel a za omezenou dobu (obvykle týden). Členské státy mohou ze zjišťování vyjmout dopravu uskutečňovanou vozidly nedosahujícími určité prahové hodnoty[2].

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 70/2012 ze dne 18. ledna 2012 o statistickém vykazování silniční přepravy zboží. Text s významem pro EHP. Úř. věst. L 032, 3.2.2012, s. 1.

[2] Každý členský stát může vyloučit z oblasti působnosti tohoto nařízení nákladní silniční vozidla, jejichž užitečná hmotnost nebo maximální přípustná hmotnost nedosahuje určité hodnoty. Tato hodnota nesmí přesáhnout užitečnou hmotnost 3,5 tuny nebo maximální přípustnou hmotnost 6 tun u jednotlivých motorových vozidel.

1.3. POLITICKÝ KONTEXT

Rozvoj společné dopravní politiky vyžaduje důkladné znalosti rozsahu a vývoje silniční nákladní dopravy.

Význam z hlediska politiky je velmi vysoký: bílá kniha nazvaná „Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje“[3] stanoví deset cílů pro konkurenceschopný dopravní systém účinně využívající zdroje (referenční hodnoty pro dosažení cíle snížení emisí skleníkových plynů o 60 %). Podrobné statistiky silniční nákladní dopravy jsou zapotřebí ke sledování pokroku k dosažení některých z uvedených cílů (např. cíle přesunout do roku 2030 30 % silniční nákladní dopravy na vzdálenost přesahující 300 km na jiné druhy dopravy).

Pro provádění úkolů jí svěřených v souvislosti se společnou dopravní politikou potřebuje Komise srovnatelné, spolehlivé, harmonizované, pravidelné a úplné statistické údaje o rozsahu a vývoji silniční přepravy zboží prováděné vozidly registrovanými k provozu v EU a o míře využívání vozidel provádějících tuto přepravu.

Údaje shromážděné v rámci nařízení (EU) č. 70/2012 mají rovněž velký význam pro profesní organizace, dopravní podniky, výzkumné pracovníky a tvůrce modelů v oblasti silniční dopravy, jelikož důkladná znalost trhu pomáhá zlepšit konkurenceschopnost podniků v tomto odvětví.

1.4. POKRYTÍ ČLENSKÝCH STÁTŮ A OSTATNÍCH ZEMÍ

Nařízení (EU) č. 70/2012 se použije přímo a v celém rozsahu na všechny členské státy.

Vyžaduje, aby údaje poskytovaly všechny členské státy. Podle čl. 1 odst. 3 uvedeného nařízení je jedinou výjimkou z tohoto pravidla Malta, vzhledem k nízkému počtu nákladních silničních vozidel registrovaných v této zemi a vybavených ověřenou kopií licence Společenství. Shromažďování smysluplných a spolehlivých údajů z malého počtu vozidel by pro maltské podniky představovalo nepřiměřenou zátěž.

Údaje poskytují také dva státy ESVO – Norsko a Švýcarsko.

[3] KOM(2011) 144 ze dne 28.3.2011.

2. SLEDOVÁNÍ PROVÁDĚNÍ NAŘÍZENÍ

2.1. DODRŽOVÁNÍ PRÁVNÍCH POVINNOSTÍ

Míra dodržování povinností týkajících se poskytování údajů podle definice v nařízení (EU) č. 70/2012 je velmi vysoká. Požadované soubory údajů předložily všechny členské státy, přičemž ke zpoždění došlo jen v malém počtu případů, zejména v důsledku změn v oblasti IT na vnitrostátní úrovni. Díky tomu lze vytvářet vysoce kvalitní a spolehlivé statistiky v oblasti silniční nákladní dopravy v Evropě.

2.2. METODY SHROMAŽĎOVÁNÍ ÚDAJŮ POUŽÍVANÉ V ČLENSKÝCH STÁTECH

Metodická opatření nařízení (EU) č. 70/2012 poskytují společný rámec pro zajištění harmonizovaného shromažďování údajů a srovnatelnost údajů.

Komise shromažďuje informace o vnitrostátních metodách shromažďování údajů (používání registrů, metodika výběru, rozsah atd.) každé tři roky a zveřejňuje je v dokumentu „Methodologies used in surveys of road freight transport in Member States and candidate countries“ (Metodiky používané při zjišťováních týkajících se silniční nákladní dopravy v členských státech a kandidátských zemích).

2.3. ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽ PRO ČLENSKÉ STÁTY

Nařízení (EU) č. 70/2012 bylo koncipováno s konkrétním cílem minimalizovat zátěž pro členské státy. Ve většině vykazujících zemí nemusela být přijata žádná konkrétní dodatečná opatření, jelikož stávající postupy byly ke splnění požadavků na shromažďování údajů postačující. Komise rovněž shromáždila informace o zátěži pro respondenty.

Obecně lze říci, že pouze několik členských států bylo schopno zátěž plynoucí z provádění tohoto nařízení přesně posoudit. Nicméně lze vyvodit tyto závěry:

- Pokud jde o pravidelné poskytování údajů, převážná většina vykazujících zemí, které odpověděly, považovala zátěž za přijatelnou.
- Zátěž spojená se shromažďováním údajů se v jednotlivých zemích značně liší, především podle toho, jaké jsou k dispozici vnitrostátní systémy sestavování údajů. Na základě vzorku vykazujících zemí, které poskytly příslušné informace, se konkrétně zdá, že:
    - průměrná doba, kterou respondenti potřebují k vykázání údajů o jednom vozidle s jízdami v průběhu období zjišťování, byla odhadnuta na 10 až 45 minut, v závislosti na používaném systému shromažďování údajů,
    - průměrná doba, kterou respondenti potřebují k vykázání údajů o jednom vozidle bez činnosti v průběhu období zjišťování, byla odhadnuta na přibližně 2 až 7 minut,
    - možnost shromažďovat a odesílat údaje v elektronické formě výrazně snižuje zátěž respondentů spojenou s vykazováním.

Je třeba poznamenat, že zátěž způsobenou shromažďováním údajů z průzkumu provedeného v rámci nařízení (EU) č. 70/2012 kompenzuje přidaná hodnota výsledné statistiky. Konkrétně:

- Komise spravuje důvěrná mikrodata poskytovaná jednotlivými členskými státy a sestavuje podrobné vnitrostátní údaje (přehledy D). Tyto přehledy umožňují každé

vykazující zemi mít úplné statistické informace o všech operacích v silniční nákladní dopravě na jejím území kdekoli v EU (kromě Malty), ve Švýcarsku a v Norsku. Provádění tohoto nařízení a služba poskytovaná Komisí zamezují duplikaci shromažďování údajů na vnitrostátní úrovni, pokud jde o zahraniční nákladní vozidla.

- Zúčastněné země mají na vytvářených statistikách velký zájem; výsledky zjišťování poskytly přidanou hodnotu a mají zásadní význam pro sledování trhu v oblasti silniční nákladní dopravy v Evropě.
- Shromažďování a správa informací na úrovni mikrodat poskytuje pružnost při plnění konkrétních potřeb politiky EU, kde jsou vyžadovány statistické informace, a to neprodleně a aniž by to vyžadovalo další úsilí na vnitrostátní úrovni. Tyto informace často vyžadují útvary politiky k vypracování zpráv nebo vyhodnocení příslušných právních předpisů a cílů politik.

2.4. SNÍŽENÍ A ZJEDNODUŠENÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE

Komise má neustálý zájem o snížení a zjednodušení administrativní zátěže. Komise na základě zpětné vazby členských států ve spolupráci s národními statistickými úřady provádí zvláštní opatření ke snížení zátěže orgánů členských států a respondentů zjišťování vyplývající se shromažďování údajů a vytváření zpráv. Tato opatření zahrnují:

1. vývoj nástrojů pro snadnější předávání údajů týkajících se regionů (NUTS 3);
2. vývoj automatizovaných nástrojů pro předávání a validaci mikrodat a běžné postupy, které členským státům poskytují pro každý soubor údajů zpětnou vazbu o kvalitě údajů a o konkrétních chybách;
3. podporu a pomoc při sestavování elektronických dotazníků a on-line systémů předávání údajů na vnitrostátní úrovni;
4. pořádání pravidelných setkání národních odborníků z členských států (pracovní skupiny) a odborníků ze sousedních zemí za účelem výměny osvědčených postupů a diskuse o kvalitě údajů, problémech a řešeních.

2.5. VALIDACE ÚDAJŮ A KVALITA OBDRŽENÝCH STATISTICKÝCH ÚDAJŮ

Zatímco za kvalitu provádění zjišťování týkajícího se silniční nákladní dopravy zodpovídají členské státy, Komise přijímá veškerá opatření ke zjištění chyb v obdržených údajích a udržuje fungující a spolehlivý systém IT pro validaci a zpracování údajů. Komise pravidelně poskytuje členským státům zpětnou vazbu o otázkách, které mohou vyžadovat další šetření.

Vykazující země vyvíjejí veškeré přiměřené úsilí o řešení chyb, a zejména těch, které se opakují. Postup validace zahrnuje čtvrtletní a roční validace mikrodat a kontroly časových řad pro vnitrostátní, mezinárodní a celkovou dopravu:

- *validace mikrodat*: aby bylo zajištěno vytváření bezchybných soborů údajů, vykazující země obdrží zprávu o validaci obsahující podrobnosti na úrovni mikrodat, aby bylo možno zjištěné chyby snadněji opravit. To se provádí opakujícím se postupem tak dlouho, než jsou všechny chyby opraveny. Kromě toho Komise průběžně vyvíjí svá pravidla pro ověřování, aby vyhovovala měnícím se potřebám a zajišťovala vypracovávání vysoce kvalitních statistik,

- *kontroly časových řad*: Komise (Eurostat) se domnívá, že je důležité určit odlehlé hodnoty v časových řadách předtím, než se údaje zveřejní, jelikož se statistiky silniční nákladní dopravy používají v různých zprávách Komise k vyvození závěrů o vývoji trhu silniční nákladní dopravy. Zvláště je zapotřebí, aby vykazující země potvrdily trendy v případě, že jsou pozorovány značné odchylky. V případě potřeby členské státy předloží revidované soubory údajů nebo vysvětlení týkající se důvodů značných odchylek časových řad.

Všechny vykazující země v případě chyb údaje revidují.

2.6. METODICKÁ PODPORA ČLENSKÝM STÁTŮM

Komise poskytuje nepřetržitou metodickou a technickou podporu při provádění nařízení o statistice silniční nákladní dopravy a zajišťuje udržování vysoce kvalitních údajů a metadatového informačního systému.

Za účelem poskytnutí metodických pokynů k provádění nařízení (EU) č. 70/2012 vykazujícím zemím vypracovala Komise dvě referenční příručky:

- *Road freight transport methodology (Metodika silniční nákladní dopravy)*[4], která nastiňuje metodický základ pro sestavování statistiky silniční nákladní dopravy v členských státech, kandidátských zemích a zemích ESVO,
- *Methodologies used in surveys of road freight transport in Member States and candidate countries (Metodiky používané při zjišťováních týkajících se silniční nákladní dopravy v členských státech a kandidátských zemích)*[5], která představuje metodické aspekty zjišťování týkajících se silniční nákladní dopravy prováděných ve vykazujících zemích.

[4] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-105?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications
[5] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-007?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications

3. STATISTICKÉ VÝSLEDKY[6]

3.1. TRENDY V SILNIČNÍ NÁKLADNÍ DOPRAVĚ V EU

V Evropské unii představuje silniční nákladní doprava hlavní podíl nákladní dopravy v rámci vnitrozemských druhů dopravy (přibližně 75 %, přičemž tento údaj byl v posledních deseti letech poměrně stabilní). V roce 2015 se objem nákladní silniční dopravy v EU měřený v tunokilometrech ve srovnání s rokem 2014 zvýšil přibližně o 2,4 %. Byl však stále o 7,6 % nižší než nejvyšší hodnota před krizí v roce 2007 a jen mírně vyšší než v roce 2010 (o 0,7 %).

Vnitrostátní doprava provozovaná tuzemskými společnostmi představuje přibližně dvě třetiny celkové silniční nákladní dopravy, zatímco míra rozšíření kabotáže v roce 2015 činila přibližně 3 %, tzn. že v průměru 3 % veškeré vnitrostátní silniční přepravy zboží v EU zajišťovali zahraniční dopravci.

Prohlubování integrace jednotného trhu EU přispívá k tomu, že míra růstu je u mezinárodní silniční nákladní dopravy vyšší než u vnitrostátní. V letech 2005 až 2015 se počet tunokilometrů vnitrostátní silniční nákladní dopravy zajišťované domácími dopravci snížil o 6,5 %, zatímco objem mezinárodní dopravy (včetně kabotáže) se zvýšil o 14,9 %.

3.2. ŠÍŘENÍ ÚDAJŮ

3.2.1. Tabulky Eurobase k šíření údajů

Souhrnné údaje se načítají do Eurobase, což je referenční databáze Komise (Eurostatu) pro šíření údajů, jakmile projdou validačními kontrolami. Uživatelé mohou získat podrobné statistické tabulky, které se poskytují v souladu s nařízením Komise (ES) č. 6/2003 ze dne 30. prosince 2002 o šíření statistiky silniční přepravy zboží[7], pokud jde o údaje předávané v rámci nařízení (EU) č. 70/2012 za období od roku 1999.

3.2.2. Publikace

Komise (Eurostat) rovněž publikuje *články na stránkách Statistics explained*[8] pojednávající o těchto tématech:

- General trends in road freight transport (Obecné trendy v oblasti silniční nákladní dopravy),
- Road freight transport by vehicle characteristics (Silniční nákladní doprava podle vlastností vozidel),
- Road freight transport by journey characteristics (Silniční nákladní doprava podle vlastností jízd),
- Road freight transport by type of goods (Silniční nákladní doprava podle druhu zboží).

[6] Statistické údaje a analýza trendů jsou k dispozici na internetových stránkách adrese Komise (Eurostatu): (http://ec.europa.eu/eurostat) a ve zvláštních zprávách Komise (GŘ MOVE): (https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/mobility-package-overview-of-the-eu-road-transport-market-in-2015.pdf)

[7] Nařízení Komise (ES) č. 6/2003 ze dne 30. prosince 2002 o šíření statistiky silniční přepravy zboží (Text s významem pro EHP), Úř. věst. L 001, 4.1.2003 s. 45.

[8] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Transport

Tyto články jsou aktualizovány každý rok, když je dokončeno shromažďování údajů pro daný referenční rok.

V souladu s nařízením Komise (EU) č. 557/2013 ze dne 17. června 2013, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o evropské statistice, pokud jde o přístup k důvěrným údajům pro vědecké účely[9], by mikrodata týkající se silniční nákladní dopravy měla být anonymizována a poskytnuta výzkumným pracovníkům jako soubory k vědeckému použití.

4. DALŠÍ ROZVOJ STATISTIKY SILNIČNÍ NÁKLADNÍ DOPRAVY

V letech 2015–2016 proběhlo několik setkání pracovních skupin se členskými státy za účelem posouzení a navržení způsobů zlepšení kvality údajů a snížení zátěže při sběru údajů a za účelem projednání proveditelnosti povinného sběru informací o jízdách prázdných nákladních vozidel a údajů týkajících se spotřeby paliva nákladních vozidel. Během těchto setkání byla zjištěna řada oblastí, kde mohou stávající odborné znalosti zvýšit kvalitu údajů a snížit zátěž spojenou se sběrem údajů, zejména pak:

- podávání zpráv o nepoužívaných vozidlech,
- zjednodušení dotazníku pro zjišťování,
- využívání administrativních údajů,
- referenční srovnávání výsledků zjišťování,
- využívání nových způsobů hlášení údajů ze zjišťování.

V nejnovější verzi příručky pro statistiku silniční nákladní dopravy Komise představila osvědčené postupy ve výše uvedených oblastech z vybraných členských států. Ty podpoří další rozvoj statistiky silniční nákladní dopravy, zvýšení kvality údajů a snížení zátěže spojené s podáváním zpráv. Vzhledem ke zvýšení zátěže spojenému s podáváním zpráv se členské státy stále zdráhají přistoupit na povinné shromažďování informací o jízdách prázdných vozidel (v současnosti je dobrovolné) a shromažďování údajů o spotřebě paliva nákladních vozidel. Zároveň bylo v posledních letech zaznamenáno zlepšení dostupnosti statistiky poskytované členskými státy na dobrovolném základě. Kromě toho se vyvíjí úsilí o vytváření podrobnějších statistik o spotřebě paliva v odvětví dopravy v rámci energetické statistiky, čímž se zajišťuje soulad s celkovými energetickými bilancemi.

5. ZÁVĚRY

Zkušenosti a výsledky získané při provádění nařízení (EU) č. 70/2012 lze považovat za převážně pozitivní. Prostředky přidělené na vytváření statistik na vnitrostátní úrovni i na úrovni Komise umožnily vypracovávání srovnatelných a vysoce kvalitních výsledků. Při provádění nařízení a vytváření vysoce kvalitních statistik Komise členské státy podporuje. Vypracovala a udržuje informační systém a posiluje komunikaci s cílem minimalizovat zátěž

[9] Nařízení Komise (EU) č. 557/2013 ze dne 17. června 2013, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o evropské statistice, pokud jde o přístup k důvěrným údajům pro vědecké účely, a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 831/2002, text s významem pro EHP, Úř. Věst. L 164, 18.6.2013, s. 16.

pro vykazující země. Rovněž poskytla pokyny pro další zvýšení kvality údajů a snížení zátěže při sběru údajů a podávání zpráv tím, že zveřejnila vnitrostátní osvědčené postupy.

Ukázalo se, že nařízení je účinným a efektivním nástrojem pro vytváření vysoce kvalitních spolehlivých a srovnatelných statistik silniční nákladní dopravy jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni, který zabraňuje duplicitní práci. V jednom členském státě bylo vnitrostátní zjišťování v oblasti silniční nákladní dopravy nahrazeno zjišťováním týkajícím se silniční nákladní dopravy podle nařízení (EU) č. 70/2012. Komise vyzvala ostatní členské státy, aby tento příklad následovaly. Vytvářené statistiky se pravidelně používají ke sledování a posuzování politik v oblasti silniční nákladní dopravy na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU.